

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea Legii nr. 127/2019 privind sistemul public de pensii

1. Descrierea situației actuale

În august 2022 comparativ cu luna august 2021, rata anuală a inflației a ajuns la 15,3% (de la 5,1% în 2021), potrivit celor mai recente date (față de momentul depunerii acestei inițiative) publicate de Institutul Național de Statistică. Conform *Raportului asupra inflației*, elaborat de BNR și lansat în august 2022, ”avansul a fost determinat în mare măsură de caracterul relativ mai restrictiv al noii scheme de sprijin pentru plata facturilor la utilități adresate clienților casnici, precum și de menținerea și chiar accentuarea tensiunilor pe piețele materiilor prime, marcate de prelungirea războiului ruso-ucrainean. Costurile unitare cu forța de muncă pe total economie (măsură ajustată pentru ruptura structurală din 2021) au cunoscut o accelerare a dinamicii anuale până la 5,3 la sută în trimestrul I 2022 (față de 3,9 la sută în trimestrul IV 2021, însă sub valorile înregistrate înainte de pandemie), avansul productivității (circa 5 la sută) reușind să acopere doar parțial creșterea remunerării salariaților (10,5 la sută). Persistă multiple surse de incertitudini, probabilitatea de materializare a fiecărei categorii din setul de riscuri identificate fiind dificil de estimat la acest moment și, cu atât mai puțin, rezultanta netă a acestora, ce pare mai degrabă să facă parte din categoria evenimentelor extreme de tip „incertitudine radicală.”

Cele mai mari scumpiri ale prețurilor față de august 2021 s-au înregistrat la gaze (70,64%), energie electrică (36,33%), combustibili (31,48%). Analistii în domeniul economic prognozează că urmează o perioadă de stagflație în România – economia va stagna iar prețurile vor continua să crească. Alături de creșterile la prețurile de referință la gaze și energie din Europa (prețul de referință al energiei electrice în Europa a depășit pentru prima dată 500 de euro pentru un Megawatt-oră, conform Bloomberg), acest val de inflație creează mari probleme economice, având un impact direct asupra pensionarilor.

În acest context, se impune o reanalizare a mecanismului de majorare a punctului de pensie prevăzut în sistemul public de pensii, mecanism prevăzut în legea nr. 127/2019 privind sistemul public de pensii. Astfel, conform art. 86, alin. (2), litera c), valoarea punctului de pensie prevăzut pentru anul 2022 (1586 lei) "se majorează cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică. Majorarea și data de acordare se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat."

Din textul menționat, reiese că punctul de pensie se va majora, începând cu anul 2023, cu rata medie a inflației din anul 2021, care a avut valoarea de 5,1% (conform datelor INS, disponibile la <https://insse.ro/cms/ro/content/ipc%E2%80%93serie-de-date-anuala>). Or, rata inflației în anul 2022 a înregistrat o creștere galopantă, ajungând la 15,32% în luna august 2022.

Potrivit celor mai recente date furnizate de INS, prețurile mărfurilor alimentare au urcat cu 18,22%, cele ale mărfurilor nealimentare au fost mai mari cu 15,98%, iar serviciile au fost mai scumpe cu 8,26%. Gazele s-au scumpit cel mai mult în anul 2022, în condițiile în care tarifele au fost mai mari cu 70,64% în luna august a acestui an față de august 2021. În sectorul serviciilor, cel mai mult s-au scumpit transportul aerian – 33,91%, apă, canal salubritate – 21% și transportul CFR – 20,92%. Doar serviciile de telefonie s-au ieftinit cu 0,94%, aceasta fiind și sigura ieftinire în luna august din acest an față de august 2021.

În acest context, o majorare a punctului de pensie doar cu rata anuală a inflației din anul 2021 nu poate asigura pensionarilor o putere de cumpărare reală. Creșterea ratei inflației în 2022 este semnificativă și nu poate fi ignorată în raport cu puterea de cumpărare a pensionarilor, una dintre cele mai vulnerabile categorii sociale în raport cu scumpirile din acest an și cu cele prognozate.

Soluția în vederea sprijinirii pensionarilor nu este acordarea unor ajutoare/sume/vouchere punctuale, sporadice, care asigură plata facturilor și asigurarea celorlalte nevoi doar pentru

o lună sau două și care sunt legate de voința factorului politic. Soluția reală este majorarea pensiei de o manieră predictibilă, cunoscută în fiecare an, indiferent de partidul politic care se află la guvernare, astfel încât pensionarii să își poată organiza în mod corespunzător resursele. Se asigură astfel respectarea principiului contributivității dar și corectitudinea, predictibilitatea în raport cu mecanismul majorării cuantumului pensiilor.

2. Schimbări preconizate

Data fiind creșterea galopantă a ratei inflației în anul 2022, propunem ca, începând cu anul 2023, majorarea punctului de pensie să se facă în raport cu rata medie anuală a inflației din ultimele 12 luni dinaintea adoptării legii bugetului asigurărilor sociale de stat (și nu din anul 2021, cum este în prezent prevăzut în lege) astfel încât să se asigure pensionarilor o putere de cumpărare reală, actuală. De asemenea, cel de-al doilea indicator utilizat pentru majorarea punctului de pensie va fi 58,5% (rezultat în urma unui calcul care asigură puterea de cumpărare – acest procent reprezintă o creștere fără a lua în considerare contribuțiile obligatorii la stat aferente unui salariu) din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicator aferent, de asemenea, ultimelor 12 luni dinaintea adoptării legii bugetului asigurărilor sociale de stat.

3. Impactul socio-economic al modificărilor

Situația socio-economică a României nu este deloc una fericită, în contextul creșterii prețurilor la energie, gaze și combustibili. Astfel, în august 2022 comparativ cu luna august 2021, rata anuală a inflației a ajuns la 15,3%, potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică.

Pensionarii nu pot face față acestor creșteri de prețuri fără o majorare a cuantumului pensiei în conformitate cu realitatea socio-economică. Este evident necesar ca statul să sprijine pensionarii însă nu de o manieră punctuală, pentru o lună sau două. Mecanismul de majorare a cuantumului punctului de pensie este unul predictibil, care să nu permită ingerința factorului politic.

Conform datelor CNPP, la nivelul lunii august 2022, erau înregistrați 4.794.524 de pensionari, iar pensia medie se situa la nivelul de 1.734 lei¹. Majorarea cuantumului punctului de pensie s-a făcut cu 14% în 2020, cu 10% în 2021, din voința politică. Această practică trebuie să înceteze, iar majorarea pensiilor să fie făcută funcție de indicatori socio-economici care să asigure, în mod real, puterea de cumpărare a pensionarilor.

4. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Se estimează o creștere cu aproximativ 18% a punctului de pensie pentru anul 2023, astfel încât valoarea punctului de pensie va ajunge la 1871,48 lei. Impactul bugetar este de aproximativ 1,36 miliarde lei. Sursa de finanțare – realocare din Bugetul Ministerului Finanțelor Publice - acțiuni generale, Anexa 3/65/01, Capitol 5100.

5. Consultări efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ

Au fost derulate consultări cu mediul asociativ, cu mediul de afaceri precum și cu cetățeni și analiști economici.

Având în vedere argumentele prezentate, supunem Parlamentului României spre dezbatere și adoptare prezenta propunere legislativă.

Inițiator:

Victoriã-Violeta Alexandru

¹ <https://www.cnpp.ro/indicatori-statistici-pilon-i>

